

حفظ رویه قضایی مورد توجه قرار ندارد. با این حال ماده نوزده آیین‌نامه از منظر حفظ حقوق اشخاص تا حدودی این خلأ را برطرف کرده است: «به منظور حفظ حقوق اشخاص و رعایت احتیاط در مورد پرونده‌هایی که ضرورت نگهداری اسناد و اوراق آن احراز نگردیده باید حداقل از تصمیمات قضایی و حکم یا قرار نهایی و حسب مورد سابقه اجرای حکم و مانند آن سند الکترونیکی تهیه شود.»

۳. چالش‌های الکترونیک شدن دستگاه قضایی

از جمله مسائل پیش روی دولت الکترونیک در رابطه با حکمرانی خوب، آزادی اطلاعات و شفافیت به معنای چگونگی دسترسی فیزیکی شهروندان به کامپیوتر و اینترنت و ارتقای دانش کار با کامپیوتر و ایجاد انگیزه پیگیری اطلاعات دولتی در شهروندان است. یک نهاد باز باید اطلاعات و ارتباطات را در سطحی متناسب با سواد کاربران تولید و برقرار کند. وضعیت دستگاه قضایی با توجه به کار ویژه این نهاد و ارتباط مستقیم امکان استفاده از خدمات با حق دسترسی به عدالت و دیگر لوازم دادرسی، مانند حق دفاع و فراهم کردن و ارائه ادله، حساس‌تر می‌شود. به این ترتیب سطح الکترونیک شدن امور قضایی و حتی اداری، باید متناسب با سطح دانش شهروندان باشد و هر دو در طول زمان ارتقا یابد؛ بنابراین لازمه تحقق بهتر شدن حکمرانی در دولت الکترونیک پرورش شهروند الکترونیک است.

به این منظور دولت به قصد فرهنگ‌سازی مراحل را طی می‌کند. در مرحله پیدایش، روی وب‌سایت‌های مستقل، اطلاعات پایه و محدود گذاشته می‌شود؛ در مرحله پیشرفت اطلاعات بیشتر و بویا هستند و تعداد دفعات به‌روزرسانی افزایش می‌یابد. در مرحله تعامل امکان استفاده از فرم‌ها الکترونیک فراهم می‌شود و کاربر می‌تواند از طریق اینترنت با دولت ارتباط برقرار کند. در مرحله تراکنش شهروندان می‌توانند از طریق اینترنت، با امنیت کافی، هزینه خدمات را بپردازند و مبادلات مالی خود را انجام دهند. در عالی‌ترین سطح دولت الکترونیک یعنی یکپارچگی، تمامی خدمات دولتی توسط یک مدخل از طریق اینترنت ارائه خواهد شد. به نظر می‌رسد ایران در حال گذار به مرحله سوم باشد.

حمایت از اطلاعات شخصی و حریم خصوصی از دیگر چالش‌های دولت الکترونیک و لازمه پذیرش اهداف، روش‌ها و وسایل آن است. کامپیوتری شدن جامعه، کسب و کار و دولت مستلزم جریان اطلاعات است. برای ایجاد اعتماد نسبت به فرایندها، در بسیاری از کشورها هم اصول کلی حمایت از داده یعنی پاسخگویی، شناسایی اهداف، رضایت، محدودیت جمع‌آوری اطلاعات، استفاده، افشا و نگهداری، درستی و امکان دسترسی فرد و امکان به چالش کشیدن اجرای دیگر اصول رعایت می‌شود و هم اصول خاص دولت الکترونیک. این اصول خاص عبارت‌اند از:

- ۱- وحدت، جهان‌شمولی و دوام: به این معنا که تغییرات جزئی ناشی از گذر زمان نمی‌تواند دلیلی برای جمع‌آوری مجدد و در نتیجه مداوم داده باشد؛
- ۲- آزادی کامل افراد در استفاده از اطلاعات شخصی مرتبط: این اصل با امکان بهره‌مندی از زندگی شخصی قابل‌مقایسه است و باید در قوانین محدودکننده استفاده از داده‌ها، به خصوص در روابط افراد و ادارات، لحاظ شود.
- ۳- رعایت سطح متناسب در حمایت از داده شخصی: تمام انواع داده‌ها ارزش یکسان ندارند. در بعضی از قوانین چنین تفاوتی لحاظ شده است و داده‌هایی را با صفت حساس مورد حمایت ویژه قرار داده‌اند.
- ۴- محرمانگی
- ۵- پاسخگویی: یکی از اصولی است که رضایت مردم و کارکنان دولت را از دولت الکترونیک

وضعیت دستگاه قضایی با توجه به کار ویژه این نهاد و ارتباط مستقیم امکان استفاده از خدمات با حق دسترسی به عدالت و دیگر لوازم دادرسی، مانند حق دفاع و فراهم کردن و ارائه ادله، حساس‌تر می‌شود. به این ترتیب سطح الکترونیک شدن امور قضایی و حتی اداری، باید متناسب با سطح دانش شهروندان باشد و هر دو در طول زمان ارتقا یابد؛ بنابراین لازمه تحقق بهتر شدن حکمرانی در دولت الکترونیک پرورش شهروند الکترونیک است.

تأمین می‌کند چون در دولت کاغذی، افراد ملزم به مراجعه مداوم به سازمان‌ها برای حصول اطلاع از وضعیت و صحت داده‌های مربوط به خود هستند.

حمایت از اطلاعات عادی در دستگاه قضایی تابع اصول کلی و در فرض الکترونیک شدن، تابع اصول حاکم بر داده در دولت الکترونیک است که اشاره شد. ولی بعضی از داده‌هایی که وارد این مجموعه می‌شود به دلیل حساسیت زیاد در بعضی از سیستم‌های حقوقی از قواعدی ویژه پیروی می‌کند، مانند داده‌های مربوط به سلامت، مسائل اعتقادی، تجاری و اقتصادی، جنسی و داده‌های مرتبط با محکومیت کیفری. قانون حمایت از داده ایتالیا و دستورالعمل EC/۴۶/۹۵ اتحادیه اروپا، برخلاف قانون حمایت از داده انگلستان، داده کیفری را حساس تلقی نمی‌کنند. به هر حال وضعیت این داده‌ها دوگانه و بغرنج است. از یک سو نگهداری، پردازش احیاناً افشای آن خطرناک است و می‌تواند منجر به هتک حرمت فرد شود و از طرف دیگر بنابر دلایلی نگهداری، پردازش و افشای آن در موارد تصریح شده در قانون (به عنوان مثال به عنوان جزئی از مجازات)، ضرورت دارد.

در دستگاه قضایی علاوه بر داده حساس بحث سطح محرمانگی نتیجه رسیدگی‌ها (به ویژه کیفری) به عنوان اطلاعات هم مطرح است. صدور علنی احکام از یک طرف از حقوق فرد است و از طرف دیگر می‌تواند مانعی در برابر باز اجتماعی شدن مجرم باشد. مسئله چگونگی الکترونیک شدن بایگانی و چگونگی فراهم کردن امکان دسترسی شهروندان، وکلا، کارکنان و دیگر بخش‌های دولت به پرونده‌ها و آرای قضایی به عنوان یکی از منابع حقوق نیز وجود دارد. به عنوان نتیجه در هر تغییری در جهت الکترونیک شدن باید به شکل موردی و دقیق تبعات آن در رابطه با حریم خصوصی افراد سنجیده شود تا نقش عامل بازدارنده در مراجعه به دادگستری را بازی نکند.

از دیگر مسائل الکترونیک شدن حفظ امنیت شبکه و ارتباطات در سطح ملی و فردی است. منظور از سطح ملی لزوم حفظ اطلاعاتی است که به هر دلیل به مجموعه قضایی راه یافته و با امور کلان کشور مانند مسائل دفاعی و جعل قواعد و اسناد حقوقی ارتباط دارد و از این جهت مسئله است که فرایندهای الکترونیک قادر به تمییز مراتب